

Firmy nejčastěji porušují zákoník práce a zákon o zaměstnanosti

V průběhu loňského roku provedly úřady práce (ÚP) celkem 9 345 kontrol. Kontroloři uložili 1 758 pokut v celkové výši 28 785 169 Kč, což je o 681 057 Kč více než v roce 2003. Z celkového počtu kontrol nezjistily úřady práce v 3 674 případech žádné závady. Toto číslo je o 621 vyšší než v roce 2003, a to je pozitivní zjištění. O 30 méně bylo firem, kterým kontroloři uložili pokutu.

Z výsledků kontrol vyplynulo, že zaměstnavatelé nejčastěji porušují zákoník práce, zákon o mzdě a zákon o zaměstnanosti. Pracovní právní předpisy nejčastěji porušují menší firmy, které zaměstnávají méně než 25 zaměstnanců. Jména zaměstnavatelů není možné v souvislosti s povinností mlčenlivosti vyplývající ze zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, zveřejnit.

Dodržování pracovní právních předpisů patří mezi základní povinnosti zaměstnavatele. Ne všichni se tím však řídí. Kontrola dodržování těchto předpisů je nezbytnou součástí činnosti úřadů práce. Zaměření kontrolní činnosti ÚP vymezovalo do 30. 9. 2004 ust. § 26 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. října 2004 se ÚP práce řídí ust. § 8 odst. 1 písm. l) a ust. § 126 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Dodržování pracovní právních předpisů kontrolují úřady práce pravidelně, a to na základě plánu kontrolní činnosti a také na základě podnětů občanů. Podle současné právní úpravy může úřad práce uložit pokutu za porušení pracovní právních předpisů až do výše 2 milionů korun.

Od ledna do prosince 2004 porušovali zaměstnavatelé nejčastěji zákoník práce. Kontroloři zjistili celkem 13 034 porušení tohoto právního předpisu. Toto číslo zahrnuje porušení jednotlivých ustanovení zákoníku práce, jejichž výskyt činil více než 100 případů.

Ve 3 014 případech nedodrželi zaměstnavatelé povinnost uzavřít písemně pracovní smlouvu. V 1 546 případech firmy porušily zákoník práce tím, že nevydaly zaměstnanci potvrzení o zaměstnání nebo zaměstnanci nedostali na vlastní žádost posudek o pracovní činnosti. Mezi závažná porušení zákoníku práce patří i to, že zaměstnavatel nezajistí rovné zacházení všem zaměstnancům. Oproti roku 2003 narostl loni počet těchto porušení o 162 případů. Za uplynulý rok firmy ve 290 případech nezajistily stejné pracovní podmínky (např. v odměňování za práci nebo možnosti postupu v zaměstnání).

Při kontrole zjistily úřady práce celkem 1 300 porušení zákona o zaměstnanosti, který platil do 30. září 2004, a 775 porušení zákona o zaměstnanosti, který platí od 1. října 2004. Zaměstnavatelé nejčastěji porušovali zákon tím, že zaměstnávali cizince bez povolení k zaměstnání nebo povolení k pobytu.

Pokud jde o dodržování zákona o mzdě, porušili zaměstnavatelé svou povinnost v 7 033 případech. Zákon nejčastěji obcházel ti zaměstnavatelé, u kterých není kolektivní smlouva uzavřena nebo v ní není sjednána mzda. Jejich

zaměstnanci pak pobírají mzdu nižší, než činí příslušný minimální mzdový tarif stanovený nařízením vlády. Častým porušením také byly případy, kdy zaměstnavatelé nevypláceli stejnou mzdu zaměstnancům, kteří vykonávali stejnou činnost po stejnou dobu.

Úřady práce se v průběhu 2. pololetí roku 2004 zaměřily na dodržování předpisů, které zakazují na pracovišti diskriminaci. Zaměstnavatelé se diskriminačního chování dopouštěli nejčastěji vůči ženám, a to v oblasti odměňování.

Více než 66 % kontrol provedly úřady práce u menších firem, které zaměstnávají maximálně 25 zaměstnanců. Z celkového počtu podniků, kterým kontroloři uložili pokutu, připadá 71 % právě na tyto zaměstnavatele. Průměrná výše sankce v tomto sektoru byla 12 700 Kč. Úřady práce ukládají těmto firmám pokuty spíše nižší, protože jsou si vědomy toho, že by vyšší částka mohla být v těchto případech likvidační. Cílem je, aby sankce měly spíše motivační charakter a nepřispěly tak ke zhoršení situace na trhu práce. Navíc malé firmy nemají na rozdíl od větších zaměstnavatelů specializované odborníky, kteří by zabezpečovali personální agendu, dostatek informací a často ani dostatek prostředků k zabezpečení této agendy. Úřady práce se proto prostřednictvím kontrol snaží v první řadě zvýšit právní povědomí drobných podnikatelů.

26 % z celkového počtu kontrolovaných firem připadá na zaměstnavatele s 50 – 250 zaměstnanci. Stejně procento tvoří i z celkového počtu těch, kteří dostali pokutu v průměrné výši 25 600 Kč.

Podniky s více než 250 zaměstnanci se na celkovém počtu kontrol podílejí přibližně 3 %. Z celkového počtu firem, kterým úřady práce uložily pokutu, tvoří asi 2 %. Zaměstnavatelé v tomto sektoru zaplatili v průměru 17 200 Kč.

Čtyři procenta kontrolovaných subjektů tvoří veřejná správa. Z celkového počtu zaměstnavatelů, které úřady práce pokutovaly, tvoří 0,5 % s průměrnou výší sankce 2 500 Kč.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz

Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlakov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.